

Warszawa, 05-03-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

VII.022.5.2025.AKD

**Pan
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości
ePUAP**

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 12 lutego 2025 r., uprzejmie przedkładam stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich do projektu nowelizacji ustawy o komornikach sądowych (UD174).

Rzecznik dostrzega, że projektowane przepisy w zakresie, w jakim odnoszą się do ustanowienia górnej granicy wieku uprawniającej do wykonywania zawodu komornika bądź asesora komorniczego, są wynikiem dostrzeżenia przez resort sprawiedliwości, że obecnie obowiązujące przepisy stanowią „przejaw dyskryminacji bezpośredniej określonych grup zawodowych (komorników i asesorów), [i] muszą być pilnie zmienione, tak aby osoby wykonujące określoną działalność zawodową i mające status funkcjonariuszy publicznych nie były traktowane mniej korzystnie niż inne osoby wykonujące prawniczą działalność zawodową, mające status funkcjonariuszy publicznych lub status zawodu zaufania publicznego, w szczególności sędziowie,

prokuratorzy czy notariusze”¹. Przyjęta zaś w opiniowanych przepisach granica 70 lat korespondować ma z określonym ustawowo w odniesieniu do niektórych innych zawodów prawniczych wiekiem zakończenia aktywności zawodowej.

Problematyka ustawowego określenia wieku emerytalnego komornika sądowego oraz asesora komorniczego w ustawie z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1458) była już przedmiotem zainteresowania Rzecznika Praw Obywatelskich. W szczególności warto wskazać, że Rzecznik zgłosił swój udział w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie o sygn. akt SK 31/21 i poparł wniesioną skargę konstytucyjną. Nie powielając szczegółowo argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu stanowiska Rzecznika Praw Obywatelskich w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, które przesyłam w załączeniu, pozwolę sobie jednak przytoczyć najbardziej istotne argumenty w nim zawarte, które mogą mieć znaczenie również w kontekście procedowanego projektu ustawy.

Rzecznik w swoim piśmie procesowym wskazał, że gwarantowana na gruncie art. 65 ust. 1 Konstytucji RP wolność wyboru zawodu, wolność wykonywania zawodu oraz wolność wyboru miejsca pracy może być ograniczana jedynie wówczas, gdy takie ograniczenie będzie spełniało wymogi określone art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, w tym będzie zgodne z zasadą proporcjonalności. Test proporcjonalności współtworzą trzy przesłanki: przydatności, konieczności i proporcjonalności sensu stricto. Przydatność polega na tym, że wprowadzone ograniczenie wolności lub prawa jednostki musi efektywnie służyć założonemu celowi. Przesłanka konieczności sprowadza się do wyboru najmniej dolegliwego dla jednostki środka ograniczającego jej wolności lub prawa. Zasada proporcjonalności sensu stricto polega na istnieniu obowiązku ważenia interesu poświęcanego i uzyskiwanego, zgodnie z założeniem, że efekty wprowadzonej do porządku prawnego normy pozostają w proporcji do nałożonych przez nią na obywatela ciężarów lub ograniczeń. W opinii Rzecznika rozwiązania ograniczające wolność z art. 65 ust. 1 Konstytucji polegające na określeniu górnej granicy wiekowej², do której można wykonywać dany zawód, nie przechodzą testu przydatności.

Zważyć należy, że już sama ustawa o komornikach zawiera rozwiązanie, które po niedużej modyfikacji pozwalałoby z jednej strony wyeliminować dyskryminującą granicę wiekową, a z drugiej – kontrolować czy osoby wykonujące zawód komornika

¹ Uzasadnienie projektu, s. 2.

² Uwagi RPO odnosiły się do obecnie obowiązującej granicy 65 lat.

lub asesora komorniczego nadal posiadają zdolność do pełnienia obowiązków komornika. Art. 26 ustawy o komornikach w obecnym brzmieniu zakłada, że Minister Sprawiedliwości, prezes właściwego sądu rejonowego, prezes właściwego sądu okręgowego, prezes właściwego sądu apelacyjnego albo rada właściwej izby komorniczej, z urzędu lub na wniosek zainteresowanego, może skierować komornika na badanie przeprowadzane przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w celu ustalenia trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków komornika. Istnieje więc już mechanizm, który w sposób dostateczny gwarantuje, że zadania komornika będą wykonywane wyłącznie przez osoby, których stan zdrowia na to pozwala.

Warto też w tym miejscu powołać wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30 czerwca 2021 r., w którym wskazano, że „tendencje demograficzne i niekwestionowany postęp w zakresie medycyny powodują, że jest faktem niezaprzeczalnym zwiększająca się długość życia oraz to, że ludzie dożywają starszego, czy wręcz podeszłego wieku w lepszej niż kiedyś kondycji, a struktura demograficzna społeczeństw zmienia się w stosunku do wcześniejszej w kierunku coraz większego odsetka ludzi starszych. Zatem uwzględnienie ewentualnej degradacji stanu zdrowia, w stopniu uniemożliwiającej wykonywanie czynności zawodowych, może być w wystarczającym stopniu zapewnione przez poddawanie pracowników (funkcjonariuszy) okresowym badaniom lekarskim i okresowej ocenie stanu zdrowia”. Jednocześnie jednak NSA podkreślał arbitralność przyjętego rozwiązania odnosząc je do analogicznych przepisów dotyczących innych zawodów prawniczych (zob. wyrok NSA z dnia 30 czerwca 2021 r., sygn. akt II GSK 582/21)“.

Niezależnie od powyższego, mając na uwadze fakt, że projektowane rozwiązania winny pozostawać w zgodzie z dyrektywą Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającą ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz. Urz. WE L 303 z dnia 2 grudnia 2000 r.), podkreślić należy, że w sytuacji wprowadzenia sztywnego kryterium wiekowego limitującego możliwość wykonywania zawodu, koniecznym wydaje się wyważenie, czy wprowadzone rozwiązanie jest uzasadnione ze względu na rodzaj działalności zawodowej lub warunki jej wykonywania dana cecha związana z kryterium wieku stanowi istotny i determinujący wymóg zawodowy, a cel takiego odmiennego traktowania jest zgodny z prawem, zaś sam wymóg jest proporcjonalny (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 12 stycznia 2010 r. w sprawie Colin Wolf przeciwko Stadt Frankfurt am Main (C-229/08); z dnia 13 września 2011 r. w

sprawie Prigge, Fromm i Lambach przeciwko Deutsche Lufthansa AG (C-447/09); z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Mario Vital Pérez przeciwko Ayuntamiento de Oviedo (C-416/13)). Uzasadnienie dla takiego ograniczenia winno znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu projektu ustawy.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Załącznik:

- uzasadnienie stanowiska RPO w postępowaniu przed TK w sprawie SK 31/24 z dn. 31.01.2025 r.